

Egy új fesztivált köszönhetnek a pécsi kulturális események kedvelői. Szeptember 10-17 között megrendezésre kerül az I. Pécsi Zsidó Kulturális Fesztivál, melynek egy hetes programsorozatában lesz felolvasószínház, Hámori Gabriella Gyarmati Fanni naplóját adja elő, Bálint András Arany-esttel érkezik, kiállítás, a moziban Ember Judit dokumentumfilmek és a róla készült portréfilm, kántorkoncert, kiállítás, sőt, játszva megismerkedhetünk a zsidó gasztronómiával és a mindennapi élettel is. (Képünkön: a kántorkoncert helyszíne, a Zsinagóga.)

Az első alkalommal megrendezett Pécsi Zsidó Kulturális Fesztivált szeptember 10-én, vasárnap 15:30-kor **dr. Hoppál Péter** kultúráért felelős államtitkár, **dr. Páva Zsolt**, Pécs polgármestere és **Schönberger András** pécsi főrabbi nyitja meg a Pécsi Zsidó Hitközség Dísztornyában (Füredő utca 1.).

A megnyitó után 16 órai kezdettel egy ingyenes felolvasószínház várja a közönséget **"Pécsi levelek 1944-ből"**

címmel

Pásztó Renáta

és

Molnár Tamás

előadásában, mely a „zsidókérdés” megoldásának pécsi dokumentumaiból válogat.

Az ország német megszállását követően (1944. március 19.) Horthy Miklós kormányzó kinevezte a zsidók kifosztását, gettósítását és deportálását elrendelő és megszervező Sztójay-kormányt. A hitközséget Pécsen is feloszlatták, a német és magyar hatóságok utasításainak végrehajtására Zsidó Központi Tanácsot alakítottak. A következő napokban több pécsi zsidót letartóztattak, majd internáltak. Szinte naponta születtek a zsidókat sújtó rendelkezések. Pécs polgármestere, dr. Esztergár Lajos, az apparátusával ezeket nem csak azonnal végrehajtatta, hanem több esetben kezdeményezőleg lépett fel a „nemzeti őrségváltás” sikere érdekében. Eközben kérelemzőn árasztotta el a város hatóságát, sokan igényeltek maguknak a zsidók ingó- és ingatlanvagyonából. Voltak, akik nem a „törvényes utat” választották, hanem lezárt lakásokat és üzleteket feltörve juttattak maguknak a gettóba zárt, majd július 4-én deportált pécsi zsidók vagyonából.

Az előadás az 1944-es esztendő pécsi dokumentumai révén villant fel emberi magatartásokat.

Ugyancsak a nyitónapon, 18 órától a Zsinagógában kántorkoncert lesz **"Jiddish soul - Zsidó lélek"** címmel **Nógrádi**

Gergely

Raáb Gábor

Fellegi Balázs

és

Lakatos György

kántorénekével. A műsor zsidó örökzöldeket ölel fel, jiddis daloktól a hollywoodi melódiáig, héber daloktól az izraeli slágerekig. Jegyár: 2000 Ft.

Szeptember 12-én, kedden 17 órakor **Vojnich Erzsébet** és **Szüts Miklós** kiállítását **Várkonyi György**

művészettörténész nyitja meg a Modern Magyar Képtárban.

A művészettörténet egyik legizgalmasabb korszakának, a tizenkilencedik századnak új fejleménye, hogy a tájkép többé már nem kulissza, nem is szenttelen természettanulmány, hanem valaminő lélekállapot kifejezője, ahogy azt például Corot-nál, Turnernél láthatjuk. Szüts Miklós és Vojnich Erzsébet ennek a hagyománynak művelői. Ebben a tájban nincs figura, – legyen szó hegyről, vízpartról vagy elhagyott csarnokok tágas tereiről. Mert az ő felfogásukban (leginkább Vojnichéban) az építmény is elidegeníthetetlen része a tájnak, s az enteriőr is tájként létezik. Az ember távolléte persze nem más, mint áttételes jelenlét: az ő festészetük nem a magányról, hanem a metafizikus hiányról szól. A színredukció évtizedek óta gyakorolt folyamatában lassan elfogynak a színek, a kolorit tart a fekete felé, akár olajban, szénben vagy a még testetlenebb akvarellben valósul meg a „kép” (mint Szütsnél). Mindez azzal jár, hogy felértékelődik, abszolúttá válik a fény, hisz mindent az mond el. Meg a homály, aminek mélyén azért ott izzik néhány szín, (a vörös, az okker) és a műveket életre hívó szenvedély. Csalóka csendesség az eluralkodó általános ricsajban: a lehető legkevesebbel érvényeset mondani. A kiállítás az I. Pécsi Zsidó Kulturális Fesztivál és a Janus Pannonius Múzeum közös

rendezvénye.

Arany. A cím összefoglalja a szeptember 14-én 19 órakor a Művészetek Házában kezdődő **Bálint András**

est témáját.

Arany János (1817-1882) születésének 200 éves évfordulójára Bálint András a műfajok sokszínűségével – versek, balladák, naplójegyzetek, levélrészletek, szerkesztői megjegyzések bemutatásával egy másféle, gazdagabb Arany-képet tár elénk, mint amit eddig ismerhettünk. Bálint András így vall a költőről: „Arany rendületlenül és mindvégig hisz a költészet erejében, abban, hogy romló világunkban nincs fontosabb, mint a pontosan fogalmazott emberi szó. A nyelv. A magyar nyelv. Ezért választottam.”

Jegyár: 2000 Ft.

A hétvége a filmeké és **Ember Judité.** Szeptember 15-én 18 és 20 órai kezdettel két Ember Judit dokumentumfilmet tekinthetünk meg 500-500 forintért. A

"Fagyöngyök"

és az

"És ne vigy minket a kísértésbe.."

című alkotások előtt bevezetőt mond

dr. Stark András

. Egy nappal később 19 órától Ember Judit portréja is kirajzolódik

Dér Asia

"Visszahúz a múlt"

című filmjében. A filmek előtt bevezetőket tart és az ingyenes vetítést követően a rendezővel beszélget

dr. Stark András

Kornis Mihály

így foglalja össze a filmet. „Ember Juditot a gyermekkori üldöztetés tette látó emberré, ő maga mégis láthatatlan maradt. Filmjeit és személyét elhallgatás vette körül. Dér Asia izgalmasan pontos filmje Ember Juditról, a normalitásából és művészi tisztességéből ki nem mozdítható dokumentumfilméről mondja ki a legnehezebben megfogalmazhatót: mi a művészi igazság ára? Hogyan készíthetett valaki a '70-es, '80-as években olyan filmeket, amelyek aktuálisabbak ma, mint valaha?”

Az I. Pécsi Kulturális Fesztivál zárónapjára három, szintén kuriózumnak számító programot tartogat. Szeptember 17-én 10 órától a gyerekeket várják a szervezők a Pécsi Zsidó Hitközségbe egy ingyenes játszóházba, **"Éld át"** címmel. A foglalkozás során a gyerekek látogatást tesznek egy erre a célra kialakított zsidó otthonban.

A program játékos, interaktív eszközökkel mutatja be a gyerekeknek a mai zsidóság életét,

azokat a hasonlatosságokat és különbségeket, melyek egy az identitását megélő zsidó és nem-zsidó család otthonai között lehetnek. A programban a résztvevő fiatalok virtuális meghívást kapnak egy zsidó család „lakásába”, s azt végigjárva, kérdezve, játszva tanulnak meg alapvető dolgokat a zsidó hagyományokról, identitásról. A 45 perces program keretében a résztvevők játszanak, beszélgetnek, kérdéseket tesznek fel, elgondolkodnak és még kalácsot is sütnek, melyet a program végén hazavihetnek magukkal.

Ugyanaznap 11 órától a Kossuth téren a **Sólet fesztivál** várja a zsidó gasztronómiával ismerkedni vágyókat. Az esemény fővédnöke

Fűszeres Eszter

gasztroblogger, akivel 12 órától dr. Stark András beszélget a zsidó konyha rejtjelmeiről.

A fesztivál záróprodukciója **Gyarmati Fanni naplója Hámori Gabriella** előadásában 17 órától a Pécsi Zsidó Hitközség Dísztermében. Rendező:

Seres Tamás

Az elmúlt évek egyik legnagyobb irodalmi szenzációja Radnóti Miklósné Gyarmati Fanni 1935 és 1946 között írt naplójának megjelenése volt. Szinte a naplók kiadásával egy időben Hámori Gabriella színésznőben megfogalmazódott, hogy szeretne ebből a lenyűgöző anyagból előadást csinálni. A FILC / Fischer Iván Lakásszínháza saját produkcióját először 2015. december 15-én láthatta a közönség, Seres Tamás szerkesztésében és rendezésében. A darab azóta több, mint 60 teltházas előadás élt meg, s bemutatták több fesztiválon és játszóhelyen.

„Gyarmati Fanni azt mondta, hogy azért vezetett naplót, hogy megmaradjon, ami Radnóti Miklóssal történt. De nem az utókorra gondolt, hanem arra, hogy ha később, öregkorukban szükség lesz valami adatra, vissza tudják keresni. A napló kezdetben belső használatra készült. Az első bejegyzésekben ez érződik is, tényszerűen regisztrálja, mikor mi történt. Ám ahogy telt az idő, egyre több lett a kommentár, reflexió. De mindig szűkszavúan. Eleinte szinte mindennap írt, ceruzával, gyorsírással, elalvás előtt, ahogy a dolgok eszébe jutottak. Ez egyrészt hitelesíti őszinteségét, másrészt látni engedi gondolkodásmódját.” Jegyár: 1000 Ft.

A programokra jegyek elővételben a Pécsi Zsidó Hitközségben munkanapokon 8-12 óra között és a helyszíneken kaphatók.